

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UPA2023/58
3. maj 2023
Asii Chemnitz Narup

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at godkende kommissorium for Udredning af omstændighederne omkring afviklingen af Grønlands kolonistatus, herunder af hvorvidt Danmark i forbindelse hermed levede op til FN's krav til afkolonialisering

(Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Handel)

Ordførerindlæg:

I Inuit Ataqatigiit anerkender vi, at vi er produkter af fortiden, at vi bærer fortiden i os, og at fortiden præger hvem vi er i dag og hvordan vi ser på verden.

Og Grønlands fortid... den rummer megen smerte. Den er fyldt med sår, som stadig bløder og andre sår, som heles lige så langsomt.

Der går en hårfin grænse mellem at turde se på sin fortid, se på sin historie, se på sin smerte – og på at pille det samme sår op igen og igen, så det aldrig læger og aldrig bliver til et ar. Men forbliver blødende...

Et ar kan man leve med. Et ar smerter ikke i hverdagen. Men man kan genkalde sig smerten, når man mærker på eller ser arret. Det er der. Det går ikke væk. Det går aldrig væk. Men det fylder ikke ens bevidsthed fra morgen til aften.

Jeg tror det er den vej vi har brug for at gå: vi skal hele vores sår. Det må ske gennem en kollektiv helingsproces.

Det er derfor, at vi i disse år forsøger at få afdækket en række af de forhold i vores fælles historie med Danmark, som har givet Grønland sår, som har påført os grønlandere smerte og dyb, dyb sorg.

Vi har alle haft smerte og sorg i vore liv. Alle i dette lokale. Præcis som alle andre mennesker.

Sorg er en grundvilkår i tilværelsen.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Men der er sorger og smerte i livet, som man ikke burde have fået. Det er den type at smerter, som andre påfører én. Uden gyldig grund. Påført smerte, der efterlader én med spørgsmålet: Hvorfor? Hvordan kunne de finde på det? Juridisk faderløse. Tvangsforflyttelser. Spiral-skandalen. Tvangsadoptioner. Eksperimentbørnene. Hans Hedtoft forliset ikke at forglemme.

Vi kigger tilbage i historien for at finde svar, finde forklaringer, få en sandhed frem, for at kunne komme til en ny erkendelse af vores egen historie. Men vi må ikke gøre det for at pille i såret... Vi skal ikke gøre det, for holde sorgen, smerten og følelsen kronisk i live... Nej, vi skal gøre det for at komme videre som folk. For at det skal kunne lykkes må vore sår hele for til sidst at blive til ar.

Vi skal leve videre med bevidstheden om det skete, og vi skal kunne kigge på vores ar og sige til hinanden: Ja, sådan var det. Nu kæmper vi videre for vores liv og vores samfund.

Men som en klog mand engang sagde, så vender det fortrængte altid tilbage. Men det vender tilbage i dæmonisk skikkelse.

Hvis ikke vi tør konfrontere os selv – og gerningsmanden – med fortiden – så vil det blive ved med at hjemløse os i stadig værre former.

Så en udredning af omstændighederne omkring afviklingen af Grønlands kolonistatus, herunder af hvorvidt Danmark i forbindelse hermed levede op til FN's krav til afkolonialisering, er et led i en sådan konfrontation. For derved får vi mulighed for at kende den sande historie.

Vi ser dæmonerne i øjnene.

For at komme videre.

For at vores håb, drømme og visioner ikke skal skue tilbage – men for at frisætte os, så vores håb, drømme og visioner skuer fremad.

I Inuit Ataqatigiit er vi derfor utrolig glade for at vi nu skal tage hul på denne udredning.

Den er på sin plads. Den er nødvendig.

Og vi har set nok... vi har oplevet nok... vi har erfaret nok, til at vide: At Danmark langt fra altid har givet os sandheden.

At Danmark langt fra altid har sagt det samme til os, som de har brugt som argumenter eller haft som formål, overfor dem selv eller resten af verden.

Og derfor skal vi have afdækket om Danmark levede op til kravene, i den proces, der førte til en ændring af Grundloven og Grønlands position.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Vi skal have afdækket, om der blev givet ufuldstændige informationer til det grønlandske landsråd og til det grønlandske folk.

Vi skal vide, hvad den danske stat skrev til FN.

Vi skal vide, hvad den danske stat skrev til Grønland.

Og vi skal vide, om Danmark skrev noget andet, i egne rækker, og udenom offentlighedens søgelys.

For desværre...

For desværre er det jo sådan, at tilliden er lille...

At mistilliden er stor.

Og at dén situation, at dét faktum i vores relation, Danmark og Grønland imellem, kun er alt for velbegrundet...

Jeg skal på vegne af Inuit Ataqatigiit blot nævne tre ting:

Vi er glade for at vi tager den her beslutning i da. Men vi er uenige i tidsplanen. Udredningen SKAL komme hurtigere i gang.

Vi synes at eventuel korrespondance mellem Danmark og FN-systemet burde have været ekspliciteret i kommissoriet, men vi forventer, at forskerne sagtens kan få de aspekter belyst indenfor ordlyden af det foreliggende forslag.

Vi forventer ligeledes at debatindlæg i eksempelvis Atuagagdliutit/AG, Avannaamioq og Kujataamioq inddrages som kilder i udredningsarbejdet.

Vi er usikre på, om det afsatte beløb kan række til så stor en undersøgelse.

Afslutningsvis vil vi venligst gøre opmærksom på behov for at korrigere bilagsdelens grønlandske tekst. Det drejer sig om afsnittet **Indhold**, og det er i 3. afsnit og første linje i afsnit 4. Vi har vedlagt vores bidrag til rettelserne.

Inuit Ataqatigiit støtter forslaget og beder det relevante udvalg behandle vore inputs inden 2.behandlingen.

Tak.